18e Jaar. No. 112. — 'S HERTOGENBOSCH. — Dingsdag 22 September 1846.

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIJS
Voor de Stad ƒ 12.
Franco per post ƒ 14.

(Verschijnende driemalen in de week: Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.)

ADVERTENTIEN:
18 cents de regel.
Behalve 35 cents regel.

DICERE VERUM

— De Adm. Zeit. meent te weten dat de dubbele nommer van donderdag 5 september ook bij velen misnoegen zal verwekt hebben, dewijl wij aldus benig meer dan de helft van onze lezers zullen hebben misdeeld.

Ik ontleende uit dit nommer een artikel over de wettige middelen, welke den Catholijken ten dienste staan, om in het volledig en regtmatig genot te komen der regten, welke wij, volgens vorige nommers, met de grondwet in de hand, omschreven hadden. In dat nommer vereenigden wij ons bepaald onze aandacht zich tot twee voornaamste middelen, welke wij insgelijks uit de grondwet geput hadden, het gebruik maken, namelijk, van het RECHT van bezoek, ons in art. 159 der grondwet gewaarborgd, en de vrijheid van drukpers, door art. 225 dierzelfde grondwet geproclameerd, dat is het REGT *van vrije openbaring zijner gedachten en gevoelens door de drukpers*.

Doch er zijn nog andere middelen, om dat volledig genot der regten, waarop de Catholijken, als Nederlanders en met alle Nederlanders, gelijke aanspraak hebben, doch waarin zij maar al te zeer verkort en belemmerd worden; en voor heden willen wij nog op twee derzelve wijzen.

Het eerste bestaat in het met overleg uitoefenen van het door de grondwet en door de wetten gevestigd kiesregt. Het is hier de plaats niet, buitenwijders over het gebrekkige, het stuitend onvolledige van ons kiesstelsel te spreken; wij behooren het voor nu te nemen zoo als het is; doch ook zoo als het is, biedt het aan de Catholijken nog een naar ons inzien, zeer krachtig middel aan, om tot het door ons aangegeven doel, genot van de door de grondwet erkende, gelijke regten en vrijheden, mede te werken.

Met schaamte en leedwezen moeten wij het echter erkennen, dat het reeds zoo gebrekkige van ons kiesstelsel nog ver overtroffen wordt door de algemeene onverschilligheid en onverantwoordelijke flauwhartigheid, waarmede meestal van het kiesregt gebruik wordt gemaakt; eene onverschilligheid en flauwhartigheid, waarvan door onze tegenstrevers maar al te zeer partij wordt getrokken, om zoo wel de Natie in eenen toestand van onwaardige curatele te houden, als de Catholijken, in het buitenland, in hunnen staat van achterstelling en ongelijkheid te laten voortsukkelen. En ereWel, indien de Catholijken er eens toe besluiten konden, om van de verkiezingen een middel te maken, om eenen regtmatigen en grondwettigen invloed op den gang der zaken te verkrijgen, wij twijfelen niet, of hunne pogingen zouden metterdaad, en spoediger welligt dan men denkt, met eenen gewenschten uitslag bekroond worden. Het is waar, de *kiesmachine* is log, maar de verkiezingen gemodelleerd zijn, maakt de werking langzaam, maar hoe langzaam ook, komt men toch eenmaal tot het einde. Daarenboven, indien zich slechts de verschijnselen opdoen eener meer werkdadige, en met overleg gepaarde deelneming aan de verkiezingen, zullen die verschijnselen zelver reeds eenen weldadigen invloed uitoefenen; men zal alsdan welligt beginnen te begrijpen, dat het tijd word te *gaan*, hetgeen men zich later weleens zou kunnen *ontrukken* zien.

Volgens ons verkiezingstelsel hangt in dit geval het meeste af van de stemgeregtigden, van de meerderheid der eigenlijke burgers, die de overtuiging erlangd te hebben, dat het na tijd is, handen aan het werk te slaan, — zich meerendeels de handen niet gebonden zien door slaafsche afhankelijkheid, door vrees van aan een wraakoefenend bestuur te zullen mishagen, door zucht naar posten en bedieningen voor zich en de hunnen, en door de duizend en een andere middelen, welke eene vrijheidmoordende heerschende behoudende partij in hare magt heeft, om de edele gewaarwordingen van constitutionnele vrijheid te smoren en door vrees en schrik haar rijk te bestendigen. Indien nu de stemgeregtigden met overleg en zamenwerking hunne bevoegdheid uitoefenen, kan het niet anders of deze handelwijze zal eenmaal tot in de hoogere kringen der verkiezingen invloed uitoefenen. De kiezers werken op de stedelijke Raden, deze op de Provinciale Staten, deze op de Tweede Kamer. De gang is langzaam en ontmoet voorzeker, door zoo vele trappen heen, menigen hinderpaal; doch hoe langzaam ook bestaat evenwel de stellige hoop, dat het doel bereikt zal worden en hoe harder dan de strijd geweest is, des te schitterender zal de zegepraal zijn.

Om echter met vrucht en vooruitzigt op eenige goede uitkomsten hierin te werken, moet een middenpunt worden gezocht, moet de opinie der meerderheid geleid worden, want eenparigheid van streven en eendragt in werking en in bedoelingen kunnen alleen tot het voorgestelde doel leiden, en hiermede komen wij tot een vierde, hoogst gewigtig en krachtig werkend middel.

Dit middel bestaat in eene vereeniging van doel en streven van alle Catholijken, die lang stellen in godsdienst- en gewetensvrijheid, in eene *Catholijke associatie*; maar zoodanige *associatie*, welke in staat is het voorgestelde doel door wettige middelen te bepalen en te erlangen, die ons, Catholijken, zoo gaarne uit den achterlijken toestand zouden willen laten, schrik genoeg kan inboezemen, om reeds uit eigen beweging eene andere gedragslijn te aanvaarden. Het is onze bedoeling niet, hier een volledig plan eener zoodanige *associatie* uit den te zetten; zoo iets vordert rijpe overweging en overleg van vele kundige, ijverige en invloedhebbende mannen. Maar wat wij niet vreezen te verklaren is onze meening, dat eene zoodanige *associatie* op eene uitgebreide schaal even als in Ierland, moet opgerigt worden; met mannen aan het hoofd, die door hooge betrekking, vermogen, onafhankelijkheid en invloed in staat zijn haar te leiden; mannen, die zich noemen durven; als een *O'Connell*, een *O'Brien*, een *Meagre* en zoo vele anderen in Ierland; mannen, die er openlijk voor durven uitkomen, onder welke banier zij strijden en welke leus de hunne is. Tot die *associatie* moesten alle Catholijken kunnen opgenomen worden, die verklaren belang te stellen in de zegeviering der regten, welke de Catholijken met alle hunne landgenooten hebben in alle oorden van ons vaderland behoorden verkakkingen te bestaan, met besturen, die met het hoofdbestuur in onmiddellijke betrekking stonden. Meerendeels uit vrijwillige bijdragen, waartoe een ieder, bij zijne intrede in de associatie zich voor eenen bepaalden tijd verbinden zou, gedeeltelijk ook uit eene geringe op te leggen contributie zou een fonds kunnen aangelegd worden, om ook daardoor de inzigten der associatie te bevorderen, hetwelk tot een onnoemelijk aantal goede einden zou kunnen aangewend worden. De associatie zou zich de Catholijke drukpers kunnen aantrekken en, bij bevondene ongenoegzaamheid, het getal der Catholijke organen vermeerderen, welke eenparig aan de strekkingen en verrigtingen der associatie de noodige bekendheid zouden geven en tevens dezelve door kracht van redeneringen, door vertoogen, door vermelding van daadzaken bevorderen. Elk lid der associatie zou de morele verpligting, en elk daartoe bekwaam lid de physieke verpligting kunnen aangaan, om steeds de vrije drukpers te bezigen als het krachtigst wapen, om misbruiken te roeijen, regt te erlangen en grondwettige gelijkheid te bekomen. Ook de uitoefening

van het regt van verzoek, krachtens art. 159 der grondwet, als eerste middel door ons opgegeven, zou aan de leiders dier associatie overgelaten worden, terwijl deze ook zouden belast kunnen worden om ten tijde der verkiezingen hunne medeburgers in hunne wezenlijke belangen voor te lichten en op de hoogere verkiezingen, waarbij de burger bij ons geheel op den achtergrond staat, eenen wettigen en werkdadigen invloed uit te oefenen.

Wij hebben dit plan slechts in ruwe trekken geschetst, en, als het ware, den grond er toe gelegd, in de innige overtuiging dat indien onze catholijke landgenooten zich eenmaal door het voorbeeld van een *O'Connel* met zijn ontelbaar genootschap in Ierland, en van eenen *de Montalembert* in Frankrijk lieten opwekken, daaruit voor hen een onbeschrijfelijk nut, onberekenbaar voordeel zou voortvloeijen. Wij koesteren zelfs de overtuiging, dat de Regering zoodanige onderneming niet met leede oogen zou aanzien, maar zij, indien zij met de oogen des verstands zien wil, daarin eenen onomstootbaren waarborg zou vinden voor botsingen en onwettige, en daarom doemwaardige, pogingen, welke misschien eenmaal ons land zouden kunnen verontrusten. In zoodanige *associatie* zou de Regering een hecht bolwerk vinden tegen opruijingen die van andere zijden, dan van de catholijken zouden kunnen oprijzen. Want de *associatie* zou geene andere leus kunnen noch mogen hebben dan: *grondwet, regt, vrijheid*, WETTIGHEID. Wij vreezen dus niet, dit plan aan de ernstige overweging der aanzienlijken onder ons dringend aan te bevelen.

Wij hebben in eenige opvolgende artikelen den toestand der Catholijken van nabij beschouwd. Reeds vroeger is zulks door anderen en ook door ons gedaan, doch wij hebben ons daarom niet laten terughouden nogmaals dezen vlugtigen blik over onze regten en belangen, en over de middelen tot derzelver handhaving te laten gaan. Veel valt er nog te wenschen over betrekkelijk den ijver der catholijken voor hunne vrijheden en regten, en daarom achten wij het verschuldigd te zijn aan de op ons genomene taak, dien ijver van tijd tot tijd eens aan te wakkeren. Mogten onze woorden slechts hier of daar een enkel vonkje van dien ijver hebben doen ontspringen, dan is ons doel bereikt; dan mogen wij hopen, dat wij mettertijd, (hoe wenschen wij dat oogenblik te zien aanbreken!) de zegepraal der grondwettige regten zullen mogen beleven.

ITALIE.

ROME 9 september. Onder andere werken, welke onder dagteekening van 1 Julij en 17 augustus door het heilig officie als verbodene boeken zijn opgegeven, treft men aan het laatste werk van den eerwaarden F. Lamennais: *les Evangiles, traduction nouvelle, avec des notes et des réflexions à la fin de chaque chapitre*: benevens eene italiaansche vertaling van datzelfde werk.

Ten gevolge van eenige onregelmatigheden, welke te Ancona hebben plaats gehad heeft het gouvernement vermeend den delegaat dier stad, Mgr. Rossi, te moeten terugroepen en heeft voorloopig met die bediening bekleed Mgr. Grassinelli, eersten voorzitter der congregatie *del Censo* en lid der commissie van de spoorwegen, die reeds vroeger tot groote voldoening van de regering den post van delegaat te Ancona vervuld heeft.

(*Augsb. Zeit.*)

— Ook nog andere veranderingen worden in het Staatsbestuur verwacht. De delegaten van Rieti, en van Spoleto zijn eveneens teruggeroepen.

— De kardinaal Della Genga verlaat de legatie van Pesaro om naar Rome terug te keeren. Men spreekt ook nog van het ontslag van eenen anderen Kardinaal-legaat.

Andere veranderingen zijn nog in het centraal bestuur gebragt. De twee substituten van de Staats-Secretarie, Mgr. Canella en Mgr. Santucci zijn tot andere bedieningen geroepen. Mgr. Corboli-Bussi, een jong, maar hoogstverdienstelijk prelaat, die, den post van secretaris van Staat gedurende het Conclave heeft waargenomen, wordt genoemd als zullende eene der plaatsen van onder-secretaris van Staat bij den kardinaal Gizzi vervullen.

— De eerste bankiershuizen van Rome hebben tot heden, noch in Engeland noch in Frankrijk de noodige kapitalen kunnen bijeenkrijgen, tot den aanleg van spoorwegen in de Pauselijke Staten.

(*Id.*)

DUITSCHLAND.

BERLIJN 10 september. De heer Altaras, voorzitter van het israëlitisch consistorie te Marseille, heeft eenige dagen in onze stad doorgebragt, komende van St. Petersburg. Gedurende zijn verblijf in Ruslands hoofdstad heeft hij den keizer een plan van landverhuizing van een groot aantal poolsche joden naar Algerie aangeboden. Men verzekert dat de Czaar dit voorstel gunstig aangenomen heeft.

— De E. P., J. P. Secchi, jesuit te Rome, bibliothecaris en leeraar bij het roomsch collegie is benoemd tot correspondeerend lid der academie van wetenschappen alhier.

— Het gerucht loopt alhier, dat de algemeene synode, welke, zoo als reeds gemeld is, zoo zonderling is onthouden, er op rekent van den 1 februarij 1847 weder opgeroepen te zullen worden, om hare langzame en besluiteloze beraadslagingen te hervatten. In afwachting roept het Gustaaf-Adolf-genootschap al dezelfs leden uit alle hoeken van Duitschland op. Ondanks deze luidruchtige uitnoodigingen schijnt het dat deze algemeene vergadering der Adolfianen slechts in geringe mate de algemeene aandacht tot zich trekt. Men spreekt er weinig over, en welligt zou men er in het geheel niet over spreken zonder het monster-feest, hetwelk, volgens de loffelijke gewoonte te Berlijn, de directeur van het genootschap reeds vooruit voor zijne leden heeft doen in gereedheid brengen en waarvoor men toegangkaartjes in de gehele stad rondgedragt. Dit feestmaal moet den 5 september plaats gehad hebben.

— Het vraagstuk der drukpers is door de Bondsvergadering gedurende deze zitting met alle aandacht onderzocht geworden. Zij is het omtrent een hoofdpunt eens geworden: namelijk om eene organieke wet voor geheel Duitschland uit te vaardigen; de beraadslagingen zijn alleen uitgesteld om aan de onderscheidene regeringen, tot den Bond behoorende, den tijd te geven hunne denkbeelden en verlangens over een zoo gewigtig punt te openbaren. De rondgaande brief, eenige maanden geleden, door Oostenrijk aan al de duitsche regeringen gerigt, zal, ongetwijfeld eenen grooten invloed uitoefenen op de besluiten, welke later zullen genomen worden. In die circulaire heeft het oostenrijksch cabinet er zich op toegelegd, om al het gevaarlijke te doen uitkomen, wat in den tegenwoordigen toestand der duitsche drukpers gelegen is, en dringt zeer, in het belang der openbare veiligheid, op de regeling van een aantal daarmede in verband staande hoofdpunten aan. Het roept vooral de aandacht in op geschiedkundige werken, als moetende deze aan een nog strenger opzigt onderworpen worden. Deze circulaire is uitgelokt door de houding der duitsche dagbladen in de aangelegenheden van Gallicië. De *Neuere Correspondenz* bevat, dat de cabinetten van Petersburg, Weenen en Berlijn verwittigd zijn geworden, dat er in Krakau, Galicië en Posen nieuwe zamenzweringen gesmeed worden. Men heeft dan ook de noodige maatregelen van voorzorg genomen.

— De *Hamb. Corresp.* zegt, dat zes honderd man deensche troepen naar Nortorff gezonden zijn om de orde te handhaven, gedurende de volksvereeniging welke aldaar moet gehouden worden. Daaruit zou, volgens dat blad blijken, dat het cabinet van Koppenhagen erkend heeft, het regt te hebben, die vereeniging te verbieden; hetgeen echter nog zoo geen daaruit niet bewezen is.

— De *Köln. Zeit.* meent te weten dat de duitsche Bondsvergadering zich wel onbevoegd zal kunnen verklaren in het vraagstuk der hertogdommen Sleeswijk en Holstein. Het Kentsche blad vreest dat die vergadering zich vergenoegen zal met de handhaving te vragen der banden, welke Holstein aan den Bond vereenigen.

ENGELAND

LONDEN 16 september. Ten gevolge der ziekte welke het vee der hoeve van prins Albert te Windsor geteisterd heeft, zijn, op bevel van H. K. H., zijne koeijen en stieren verkocht, nid vrees dat de kwaal ook de nog overgebleevenen zou aantasten.

— Men heeft te Londen tijdingen ontvangen van de Kaap de Goede Hoop tot den 24 junij. Zij melden niets nieuws van den oorlog aan de grenzen, dan alleen dat een gedeelte der Kaffers teruggetrokken waren, op de grenzen niets achterlatende dan eenige benden stroopers. De gouverneur-generaal wachtte de vereeniging van al zijne strijdkrachten om een ernstigen aanval te doen.

IERLAND.

De engelsche dagbladen melden steeds de bedroevendste bijzonderheden omtrent den toestand van Ierland teisterd. De twijfelmaand, alwaar de ongelukkige bewoners van dat land de treurigste maaltijden moeten nemen om niet van honger om te komen. De dagbladen der onderscheidene graafschappen, alwaar de nood het nijpendst is, zijn opgevuld van heillooze voorspellingen. Nog 2 uren, zeggen zij, en al de hulpmiddelen der arme bevolking zijn uitgeput, en wat zal er dan geschieden worden? Een wreed gezigt is het, hoe in sommige steden de markten goed, ja overtollig voorzien zijn, doch aldaar de ongelukkige werklieden die zonder werk en bijgevolg zonder geld zijn niets genaken kunnen. Het loon der meeste handwerkers is door den overvloed aan arbeidsmenschen zoo laag geworden, dat in vele volksrijke steden werklieden die 4 den. (20 cents) verdienen, zich gelukkig moeten achten.

De groote grondeigenaren worden door de uitgestrektheid der kwaal in hunne eigenmagteloosheid om door den openbaren stand, waarover zij beschikken kunnen, een werkdadig middel aan te brengen. De graaf van Mountcashel zou onlangs in eene groote bijeenkomst, dat de Heeren grondeigenaars van Ierland geen 5 millioen pd. st. bedroegen, na aftrek der lasten, waarmede zij bezwaard zijn, en dat die som naauwelijks toereikende zou zijn om, een paar dagen lang, de 4 of 5 millioen personen, die van honger dreigden te vreden. De noodzakelijkheid eener meer uitgebreide en werkdadige tusschenkomst van het gouvernement doet zich dan ook dagelijks meer en meer gevoelen, en dit is het waarop de Ierlsche dagbladen steeds met vernieuwden ernst aandringen.

SPANJE EN PORTUGAL.

MADRID 12 september. Indien men geloof

…en don Juan en don Ferdinand, beide zonen van …u Carlos op het punt zijn, met twee italiaansche …nsessen in den echt te treden, waarvan eene zal …n den hertog van Modena is.

— Men denkt dat de zitting der Cortes niet …nger dan acht tot tien dagen duren zal.

— De dagbladen van Katalonie van den 11 septem… …r melden, dat de bende van Cabecilla Tristany zich …rtoond heeft aan het hoofd van eene bende boe… …n in de omstreken van Solsona en dat andere …rtijgangers Neder-Arragon doorloopen, de dorpen …vreedzame grondeigenaren op schatting stellende.

…en hechtenis gevangen aan de hoofdopsteken …r Carlisten, die sedert den laatsten burgeroorlog …eermalen beproefd hebben gedeeltelijke oproeren …Katalonie aan te stoken, doch wier pogingen …eeds verijdeld zijn geworden door de waakzaam… …eid der overheden en de onverschilligheid der …evolking.

— Van de grenzen van Portugal meldt men van …en 6 septembers dat de generaal das Antas, on… …angs tot het opperbevelhebberschap der provincie …linho geroepen, de miguellistische benden geheel …erslagen en uit een gedreven heeft op de hoogten …an Pico de Regalados en van Abeno, niet ver van …e spaansche grenzen gelegen.

FRANKRIJK.

PARIJS 17 september. Men leest in de *Presse*:

» Sedert twee dagen heeft men het gerucht ver… …preid dat eene scherpe nota door het engelsch …abinet aan ons gouvernement gezonden was, be… …rekkelijk het huwelijk van den hertog van Mont… …pensier met de Infante Luisa. …

» Inlichtingen, welke wij als reden hebben voor naauwkeurig te houden, mogigen ons te verklaren dat dit gerucht van allen grond ont… …bloot is.

» Het vertrek van den hertog van Montpensier naar Madrid is bepaaldelijk vastgesteld op den 25 à 28 dezer maand.

» Z. M. is gisteren naar la Ferté-Vidame ver… …trokken, alwaar H. D. eenige dagen met het koninklijk gezin zal doorbrengen.

» De minister van Binnenlandsche Zaken heeft van zijne zijde Parijs verlaten, zich naar zijn buitengoed Lagrange begevende, alwaar hij eene maand denkt door te zullen brengen.

» Deze omstandigheden bewijzen, dat er op dit oogenblik in de hoogere kringen der regering geene zoo ernstige inwikkelingen heerschen, als sommige personen het willen doen voorkomen.«

— De *Messager* meldt dat het gouvernement lij… …dingen uit Madrid heeft ontvangen tot den 14 sep… …tember. De Cortes waren dien ochtend bij elkander gekomen. Het ministerie had hun kennis gegeven van het dubbel huwelijk der Koningin en der Infante. De boodschap was met de meeste blijken van ge… …noegen ontvangen. Men heeft eene commissie benoemd voor het adres, zij is geheel samengesteld uit vrien… …den van het gouvernement. In Madrid heerscht de grootste rust.

— Heden is de authentieke acte van de over… …eenkomst des huwelijks tusschen den hertog van Montpensier en de Infante Luisa alhier aangekomen. In die acte komt voor dat de graaf Bresson ge… …handeld heeft als gevolmagtigde van den koning en de koningin der franschen en den hertog van Montpensier, hun zoon, om bepaaldelijk de hand der Infante Luisa-Fernanda de Bourbon te vragen.

— Het is thans zeker dat koningin Victoria dit jaar niet naar Frankrijk zal komen.

— De Kerk van het Klooster van La Trappe te Thymadec, op eene afgelegen plaats, en een half uur afstands van het stadje Rohan, in Bretagne, gelegen, is met groote plegtigheid ingewijd. Drie bisschoppen en drie abten van La Trappe (die van Mortagne, Meilleraye en Belle Fontaine) woonden de plegtigheid bij, benevens de E. P. Hercelin, abt-generaal der Trappisten, de abt Berlioux, even als de bisschoppen met den mijter gedekt, eene schaar van meer dan 500 priesters omringde hen; terwijl duizenden van personen tot de plegtigheid toegevloeid waren. De kerk van Thymadec, alwaar de inwijding van het gebouw heeft plaats gehad, zal voortaan zeven dren lang gedurig het gebed van Oeuvre van Thymadec zenden ten opzigte van de gebouwen, een voorbeeld vertoonen. Het gevolg hiervan zal zijn, dat er twintig religieuzen.

NEDERLAND.

'S HERTOGENBOSCH, 21 september.

— Wij zijn verzocht te plaatsen het volgende:

Programma van het festival, ter gelegenheid der opening van de Turnhoutsche Vaart.

1° De verschillende societeiten zullen zich, om 9 uur, vereenigen in de Herberg *Roomen*, op den Antwerpschen steenweg.

2° Van daar zullen dezelve, onder het uitvoeren van Muzijkstukken, zich in aantogt stellen, de stad binnentrekken en zich begeven naar het lokaal der Societeit *Harmonie*, alwaar aan de verschillende commissien de eerewijn zal worden aangeboden.

3° *Orde van togt.*

De vereenigde Societeiten van Turnhout, — Oirschot, — Bladel, — Groot-Zundert, — Hoogstraten, — Rethy, — Tilburg, — Breda's, *Philharmonie*.

4° Omstreeks 1 uur zullen de gezelschappen zich op nieuw in het lokaal der *Harmonie* vereenigen, en van daar naar het stadhuis trekken om de ministers, den gouverneur en andere autoriteiten af te halen; om alzoo den stoet aan de kom der vaart te brengen, alwaar de Kiosk zal zijn opgerigt.

5° De plegtigheid zal geopend worden door de vereenigde Societeiten van Turnhout, met een Pot-pourri van Robert-le-Diable.

Societeit *Ars et Amicitia* van Oirschot:

1° Ouverture van Hanssens.

2° Pot-pourri uit Masaniello.

Societeit de *Eme* van Bladel:

1° Hommage à la mémoire de Gretry.

2° Ouverture de Missolunghi.

Societeit *Nut en Vermaak* van Groot-Zundert:

1° Air varié par de Pauw, père.

2° Ouverture par de Pauw, fils.

Societeit *Harmonie* van Hoogstraten:

1° Pas redouble.

2° Marche.

Societeit *Zeden en Eendragt* van Rethy:

1° Marche par Müller.

2° Pot-pourri de la part du Diable.

Societeit *Meuse Harmonie* van Tilburg:

1° Ouverture de la Marquise de Grinvilliers.

2° Divertissement par Mayseder.

Societeit *Philharmonie* van Breda:

1° Pot-pourri van Hommage à Gretry.

2° Invitation pour le galop d'Eden.

6° Na het uitvoeren dezer Muzijkstukken zullen door den Burgemeester der Stad, de verschillende eerepenningen worden uitgedeeld.

De plegtigheid zal gesloten worden door de vereenigde Harmonien van Turnhout met het Pot-pourri van Hommage à Gretry.

8° Des avonds zal er groot Bal in de lokalen der Societeit *Harmonie* plaats hebben.

De volgorde van het tegenwoordig programma is door het lot bepaald geworden.

Wij hebben ook vernomen, dat de maatschappij van den Handboog te Oosterhout bij Turnhout, de aangelegenheid van het overeenkomstig met het redelijk bestuur heeft gesteld; op de voorwaarden, door deze maatschappij in hare circulaire gemeld, en dat de kommissie reeds al de verzochte schutters hiervan heeft verwittigd.

— Z. Exc. de minister van financien heeft bekend gemaakt, dat de rentebetaling van de kapitalen ingeschreven op het grootboek der nationale schuld gedurende het vierde kwartaal van het jaar, over het halfjaar verschijnende op den eersten october 1846, zal plaats hebben van af donderdag den eersten tot en met Vrijdag den negenden october 1846; en vervolgens over alle nog verschuldigde halfjaren, alle werkdagen met uitzondering van des zaterdags, van af maandags den 12 october 1846, tot en met 13 februarij 1847, en zulks op de bureaux van het grootboek der nationale schuld gevestigd te Amsterdam.

— Men vernomen, dat de behandeling der zaak van den heer C. A. Thieme, uitgever van de *Arnhemsche Courant*, welke op den 19 dezer bepaald was, uitgesteld is tot op zaterdag 31 october e. k.

— Het provinciaal gerechtshof van Noord-Holland heeft gisteren wederom twee nachtwachts verdeeld tot zoveel jaren gevangenisstraf, die schuldig werden verklaard aan diefstal bij nacht, door meer dan een persoon, indien zij in nonne bekkking als nachtwachts verpligt waren tegen dergelijke misdaden te waken en ze te beletten. Zeer onlangs hebben twee andere dergelijke bewakers van de veiligheid der burgers door hetzelfde hof tot dezelfde straf zien opleggen.

— Uit eene in de *Staats Courant* onder de *gerechterlijke aankondigingen* voorkomende advertentie, blijkt, dat op donderdag den 29 october aanstaande, des avonds ten 6 uur, in het voormalig O. Z. heeren logement, te Amsterdam, door den notaris Mr. P. Lijndrajer, Jr., aan den meestbiedende of hoogstinnende, in het openbaar zal worden verkocht: DE HELFT IN DEN EIGENDOM *van het* in Amsterdam uitgegeven wordende dagblad, genaamd *Nieuwe Amsterdamsche Courant en Algemeen* HANDELSBLAD. *Alle de overeenkomsten omtrent tot den eigendom betrekkelijk, waartoe ook behooren de afrekeningen met de eigenaars der wederhelft, zullen met de voorwaarden, van den 12 october eerstkomende, tot en met den 28 dito ten kantore van den notaris Mr. P. Lijndrajer, Jr. des voormiddags van alle werkdagen, ter inzage van gegadigden gereed liggen.*

— Volgens berigten, op welker juistheid men mag afgaan, zal eerlang door den raad der stad Amsterdam, op voorstel van Heeren Burgemeester en Wethouderen, worden beraadslaagd over het overdekken der nieuw gebouwde beurs, een maatregel van hooge noodzakelijkheid, waartoe het eigenaardelijk door een adres van de kamer van koophandel, mede namens den handelstand dringend is uitgenoodigd. Er is bereids een houten model vervaardigd, de wijze voorstellende, waarop men zich voorneemt dit overdekken te uitvoer te brengen. (*Overijsel.*)

's HAGE, 18 september. Gisteren is een kabinets-koerier met depêches van Z. M. den Koning alhier aangekomen. Het is thans zeker dat HD. niet voor den 25 dezer in de residentie terug zal zijn. Den 21 zoekt het stoomjagt de Leeuw, waarmede de Koning de terugreize zal doen, zich te Dusseldorp bevinden.

— In den afgelopen nacht is alhier overleden de heer Mr. David Westemberg, raadsheer in den Hoogen Raad der Nederlanden, Ridder der Orde van den Nederl. Leeuw, oud 75 jaren, oudste raadsheer in dat Hoog Gerechtshof te zijn, zoodat waarschijnlijk een nieuw Raadsheer uit de provincie Overijssel zal worden benoemd.

ZIERIKZEE, 15 september. Heeren Raad alhier, in naam van het edel mogend bestuur, eene verkooping van meubelen plaats voor de 18 en 21½ pCt. gemeene omslag-belasting. Niemand heeft een duiten cent gebaat op al wat ten verkoop was gepresenteerd gewerden, en de eigenaar was arm in de gelegenheid om al zijne goederen voor een spotprijs te verkoopen. De gevorderde belasting, met inbegrip der onkosten, bedroeg ruim *f* 30,00, terwijl de verkooping naauwelijks *f* 25,00 heeft opgebragt, niettegenstaande er voor meer dan

ƒ 300,00 aan waarde voorhanden was. Het zegt, dat er nog meer van die gevallen aanhanden zijn.

(*Zie Nieuwsbl.*)

LATERE BERICHTEN.

Het algemeen jubileum, ter gelegenheid der troonsbestijging van den H. Vader Pius IX, zal voor Italie in de maand december en voor de overige christenheid in de maand januarij e. k. aanvangen.

Het tijdstip van de plegtigheid van het *possesso* is nog niet vastgesteld.

Eene correspondentie uit Berlijn aan de *Köln. Zeit.* verzekert, dat de Noordsche Mogendheden eindelijk besloten hebben de koningin van Spanje te erkennen. Een buitengewoon ambassadeur zou door het spaansch gouvernement naar St. Petersburg, Weenen en Berlijn gezonden worden om er kennis te geven van het huwelijk der koningin; de drie Mogendheden zouden van hunne zijde een ambassadeur naar Madrid zenden, om die kennisgeving te beantwoorden en tevens de diplomatieke betrekkingen met Spanje weder aan te knoopen. Pruissen zou van die gelegenheid gebruik maken om eenen consul-generaal te Barcelona te benoemen.

De volksvergadering, welke den 14 te Nortorf (Holstein) zou gehouden worden, is verhinderd geweest door den tegenstand der burgerlijke overheid, ingevolge eener ordonnantie, welke den stoutsten ontzag inboezemde. 600 man infanterie en 150 ruiters hebben de groote straat der stad bezet en alle zamenscholingen uit een gedreven. Een gedeelte dergenen, die naar Nortorf gekomen waren, om die vergadering bij te wonen, begaven zich toen naar Neumunster en vonden daar bij de overheden denzelfden wederstand.

Een dagblad van Cork, en na hetzelve de *Morning-Chronicle*, verzekert, dat het Engelsch Parlement tegen de aanstaande maand novembr zal opgeroepen worden, om nieuwe maatregelen te nemen ten behoeve van Ierland te beramen.

De mededeeling, den 14 door het ministerie van de Cortes gedaan, van het dubbel huwelijk der koningin en der Infante Luisa is door de meerderheid van den Senaat en het Congres gunstig ontvangen; in de stad hebben dien dag wel eenige zamenscholingen plaats gehad, doch deze schenen meer door de omstandigheid zelve uitgelokt te zijn dan het verwekken van onlusten ten doel te hebben.

Den 16 is de senaat *en corps* naar het paleis gegaan om de koningin over haar huwelijk en dat harer zuster geluk te wenschen. Het adres, door den president voorgelezen, behelst de volkomenste goedkeuring.

Het adres van het Congres is in denzelfden zin opgesteld.

De graaf de Montemolin, zoon van Don Carlos, is uit Bourges vertrokken, de generaal Cabrera en een aantal andere carlistische opperhoofden hebben insgelijks dezer dagen hunne verblijfplaatsen verlaten. Gisteren zeide men, dat de zoon van Don Carlos weder ingetreden was, doch de heden ontvangene parijsche dagbladen bevestigen deze tijding niet. Men zegt, dat hij over Parijs, België en Ostende naar Engeland is gegaan en zich van daar naar Spanje schreep heeft begeven.

Uit Bourges heeft hij eene proclamatie aan de spaansche natie gericht, waarin hij zegt, dat de gebeurtenissen van den laatsten tijd hem overtuigd hebben, dat zijne tegenwoordigheid in Spanje, ten einde op nieuw aan den burgeroorlog blootgesteld.

Mengelwerk.

De iersche COLLEGE-BILL.

De veroordeeling van Roncalli uitgesproken tegen het plan, door het laatst engelsch ministerie opgeworpen voor het hooger onderwijs der ierssche jeugd, begint reeds vruchten te dragen. De publieke opinie te Engeland zelf keurt de hooge wijsheid goed, welke de commissie der kardinalen met het onderzoek dezer gewigtige zaak belast, aan den dag gelegd heeft. Een der staatkundige organen van het protestantsch Engeland, de *Morning-Post*, prijst de leden dier commissie over de welwillende en vaderlijke bezorgdheid, aan den dag gelegd in de veroordeeling van het gebrekkige stelsel dat nu twee jaren door het ministerie van Peel en het de doen aannemen, een tint van liberalisme te geven. Een presbyteriaansch predikant, uit het noorden van Ierland, protesteert in eenen openbaar gemaakten brief, tegen de algemeen verspreide opinie, dat de Ierssche presbyterianen het stelsel van Robert Peel toegejuicht hebben. Deze predikant verklaart, dat indien de presbyteriaansche Kerk geraadpleegd ware geworden, hare leden niet minder eenparig dan de katholijken een stelsel van opvoeding verworpen zouden hebben, hetwelk voor de jeugd der beide godsdiensten evenveel gevaar oplevert.

In Engeland zowel als in Ierland is de *college-bill* door de anglikanen bestreden geworden. Men herinnert zich dat het sir Robert Inglis was, die het ministerieel plan een ongerijmd stelsel van atheïstische onderwijs noemde. Het artikel van de *Morning-Post* bewijst dat in 1846 de overtuiging der anglikanen nog dezelfde is als in 1844. Wij zwijgen over de voorbehoudingen van dat blad nopens het regt van tusschenkomst van den Paus in zoodanige zaak, die door de engelsche wetgevende magt hare beslissing erlangd heeft. De *Post* durft de vraag niet behandelen of de leeren gebonden zijn door eene uitspraak van den H. Stoel, wanneer de Kamers van het vereenigd koningrijk een ontwerp van wet vermeenen te hebben gemaakt hebben. Wij eerbiedigen de naauwgezetheid van geweten van de *Post*, welke overigens in de engelsche wetgeving hare volkomene regtvaardiging vindt; wij bepalen ons slechts aan te stippen, dat dit dagblad openlijk de beslissing der romansche congregatie goedkeurt en prijst.

Lord John Russell aanvaardde het herstel der Ierssche wetten van Ierland onderhoudende, De *college-act* van zijne voorgangers zal zoodanig gewijzigd kunnen worden, dat het al de belanghebbende partijen te vreden stelt en het ministerie zal deze wijzigingen daarstellen tot groote voldoening der anglikanen, presbyterianen en catholijken.

Het besluit, door de parlementaire meerderheid van het vorig cabinet debes behandeling heeft genomen, moest vroeg of laat door het engelsch gezond verstand verbeterd worden. Engeland is een land van vrijheid en elk stelsel van onderwijs strekkende om de regten des gewetens te krenken, is aan hetzelve haatlijk. Evenmin de anglikanen als de presbyterianen willen hunne kinderen zenden naar Universiteiten waar eenige leerstoelen door catholijken bekleed worden. Wij vermeenen dat zij volkomen gelijk hebben en zullen hunne regten verdedigen om, ook voor ons, hetzelfde beginsel te kunnen doen zegepralen.

In Ierland, even als in Frankrijk, willen de catholijken de wijsheid hebben hunne scholen, hunne collegien, hun hooger onderwijs te hebben. Ondanks de onbetwistbare voortreffelijkheid van de *college-bill* boven de fransche Universiteit, aarzelt de catholijke Ier niettemin, zijne zonen naar Belfast te zenden, vreezende dat de zuurheid aan zijn geloof door den adem van het presbyterianismus worde bestookt even als het pantheismus of eclectismus van zekere leeraren aan de fransche Universiteit bele dat de catholijke huisvaders hunne zonen naar de Collegien zenden. (*Univers.*)

Advertentien.

UIT DE HAND TE KOOP OF TE HUUR,

om met 1s Mei 1847 te kunnen worden aanvaard:

Een der aanzienlijkste WOONHUIZEN binnen de Stad *Heusden* Provincie *Noord-Brabant*, staande, met KOETSHUIS en STAL daaraan, benevens eenen TUIN beplant met uitgelezen VRUCHTBOOMEN en HEESTERGEWASSEN, daarachter gelegen; het HUIS bevat, benevens VIER BEHANGEN KAMERS, waaronder eene SUITE en eene TUINKAMER, wijders eene groote KELDERKAMER, waaronder een Dubbele KELDER, eene Nette KEUKEN met WELLEN REGENWATERPOMP, en eene MANGELKAMER, voorts drie groote KAMERS, twee DIENSTBODENKAMERS, eene PROVISIEKAMER en een grooten DROOGZOLDER. Van deze Stad vaart er dagelijks eene Stoomboot van en naar *Rotterdam*, eene Diligence van en naar *'s Bosch*, en eene Diligence van en naar *Tilburg*.

Nadere Inlichtingen zijn te bekomen bij den Notaris *P. GELPKE* te *Heusden*.

De Notaris P. GELPKE

residerende te *Dinther*, [illegible] aldaar ten Herberge van A. [illegible] aan van Schijndel, [illegible] *Donderdag den 1 October* 18[illegible] 's namiddags om 4 uren [illegible] uur Opveilen

— De dagbladen van Katwijk van den 11 september [illegible]

EEN BURGERHUIS MET TUIN,

staande aan het Marktveld te *Dinther*, [illegible] pevens een BOSCH HAKHOUT aldaar.

OPROEPING

VAN INGELANDEN

te *Bokhoven*.

Het POLDER-BESTUUR van *Bokhoven* roept [illegible] deze op alle INGELANDEN, die in den POLDER [illegible] met twee Bunders of daarboven geerfd zijn, [illegible] om te verschijnen ten Huize van den Heer Secretaris [illegible] *BIJCA* te *Bokhoven*,

Op *Woensdag den 7 October* 1846 des voormiddags [illegible] negen uren, ten einde

1°. Aan de [illegible] mededeeling te doen van het op den 26 *Februarij* [illegible] gearresteerde Reglement op het Beheer der Dijken en Polders in *Noord-Brabant*, zoo mede van het besluit van Edel Groot Achtbare Heeren Gedeputeerde Staten van den 15 *Mei* daaraanvolgende [illegible]

2°. Het geval [illegible] Leden te beraden die het Bestuur over den Polder zullen uitmaken.

3°. De noodige [illegible] te doen van den Voorzitter of Dijkgraaf, Leden, Secretaris en Penningmeester; en

4°. De Jaarwedde te bepalen, alsmede het Presentiegeld, hetgeen bij het voeren der schouwen zal worden toegekend.

Bokhoven, den 19 *September* 1846.

De Dijkgraaf,

A. VAN LIECK.

Graanmarkt.

AMSTERDAM, 18 September.

Vrijdag en Zaturdag 18 en 19 september.

ROGGE ƒ 9,15 ƒ 9,50 a ƒ 9,85

BOEKWEIT ƒ 5,85 ƒ 6,50 a ƒ 7,00

HAVER ƒ 3,15 3,50 a 3,65

Beurs van Amsterdam.

Zaturdag 19 September ten 4 ure.

W. S. 2½ pCt. 60¼. Dito 3 pCt. 72¼. Dito Certific. pCt. 94⅞. Dito 5 pCt. 107⅛. Handelm. 174⅝. Ardoins 510 p. st. 22⅝. Dito Coupons 26⅛. Spaje Binnenl. 3 pCt. 34½. Dito Lond. 3 pCt. 45¾. Dito 4 pCt. 44¼. Oude Russen 106¼. Dito 4 pCt. 90⅞. Mexik. (Nieuwe) 25⅝.

OPGAVEN van de Hoogte der Rivieren te MAAS te Grave en van de Diezen te Bosch, waargenomen des morgens ten 8 uren.

DATUMS	MAAS TE GRAVE. BOVEN AP	GEWASSEN.	GEVALLEN.	DIEZE TE 'S BOSCH. BOVEN	ONDER	GEWASSEN.	GEVALLEN.
	ellen dm.	dm.	dm.	ellen dm.	ellen dm.	dm.	dm.
18	3 23	0	0				
19	5 22	0	3	» »	1 34	0	1
20	5 21	0	0	» »	1 42	0	0
21	» »	»	»	» »	1 48	0	--

De 0 te 's Bosch is 4 el 11 duim boven AP.

Druk. van A. C. DE ROOY, in [illegible]